

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

5.

loščati vrh gore Vitranca, kjer sta se srečala Jankov Kocelj in pritlikavec Brincelj, je prehajal na drugi strani v navpično strmino, ki je segala prav do doline Planice. V početku je bila strmina pokrita z divjim, ostro štrlečim skalovjem, ki je bilo še polno snega, ker se je razprostiralo na senčni strani.

Kocelj in Brincelj sta pač videla pod sabo tisto skalovje in zmrzli sneg. Toda vsega tega se nista prestrašila, ker sta bila vajena plezanju. Solnce se je bilo vzpelo že davno na sredo neba, ki se je razgrinjalo nad njima v svoji najlepši modrini in je bilo brez najmanjše meglice... Pritlikavec Brincelj je bridko vzdihnil, ko se je ozrl zadnjikrat na solnce. Zakaj spomnil se je, da že od včeraj ni ničesar jedel. Trikrat se je že ozrl na Kocljevo culico s prav poželjivimi očmi. Ko pa se je ozrl četrtič, se ni mogel več premagati, da ne bi vprašal: »Culico nosiš, Koceljček, težko culico? O, v culici pa imaš gotovo hlebček kruha. Ali ni res, Koceljček? Strašno sem lačen. Od včeraj že nisem videl kruhka!«

Kocelj ga je pogledal od strani in je zmignil z rameni. »Kaj govoriš, Brincelj?« je rekel. »Od včeraj že nisi jedel ničesar, praviš? Jaz ti pa povem, da se ne spominjam več, kdaj sem zadnjikrat jedel. Samo to vem, da od smrti rajнке stare matere še nisem imel gorkega grižljaja v ustih. A to je že davno... Nimam kruhka v culici. Saj bi ti ga dal, če bi ga imel. Tudi jaz sam bi pošteno ugriznil vanj... Potrpi, Brinceljček! Kmalu bova v dolini in tam si bova kupila hlebec kruha in debelo klobaso. Saj imam v žepu tolar. Zato pa ne javkaj, Brinceljček!«

Pritlikavec Brincelj je vzdihnil tako bridko, da se mu je povetil dolgi, šilasti nos. A vendar ni rekel besedice, ampak se je plazil molče

za Kocljem po skalovju. Pa tudi Kocelj ni nič več govoril, in tako sta dolgo molčala. Že sta preplezala dobršen del strmih pečin in sta dospela do širnega snežišča, ki se je raztezalo globoko tja doli, kjer se je pričevalo gosto in nizko rušje. Ustavila sta se tamkaj in sta premišljala, kako bi prišla najlaže po tem ogromnem snegu. »Hm,« je menil Kocelj. »Da imam palico, bi se kar podrsal navzdol. Kakor blisk naglo bi prišel do rušja. Od rušja pa ni več daleč do doline... Počakaj me tu, Brincelj! Grem malo tja za skalovje pogledat, če bi mogoče iztaknil tam dve palici. In lepo se bova drsala — hopsasa!«

In Kocelj se je res splazil za skalovje. Kmalu se je povrnil in je prinesel s sabo dve krivenčasti preklji. — »Našel sem dve palici in sem imel srečo,« je rekel ves zadovoljen. »Sicer sta palici nekaj nerodni in krivi, kakor so krive noge mojega strička iz Podkuž. A vse eno sta boljši kot nič... Kar za mano, Brinceljček!«

Kocelj je stopil na zmrzli sneg, je zastavil preklo in je zavpil: »Hopsasa!« — Toda že v naslednjem trenutku je zdrknil navzdol. Skoro sapo mu je zaprlo in skoro mu je odneslo klobuček, ki je imel za njim zataknjeno pisano šojino pero. Hreščalo je pod njegovimi močno nakovanimi črevlji, in sneg se je kar pršil okrog njega. A še preden je mogel prav pomisliti, je bil že doli kraj nizkega rušja. Sunoma se je ustavil, je zavihtel klobuček in je pogledal navzgor, da bi videl, kaj počenja pritlikavec Brincelj. No, pritlikavec je stal še vedno visoko tam gori nad snežiščem in se menda ni upal na trdi sneg.

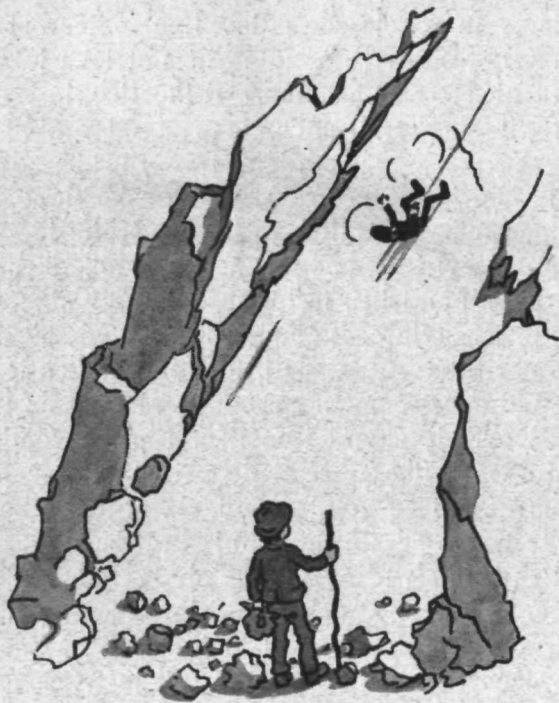
»Hoj, Brinceljček!« je zavpil Kocelj. »Stopi že vendar na sneg in se podrsaj — hopsasa! Ničesar se ti ne pripeti, ti rečem. Saj se tudi meni ni. Ali slišiš? Pridi že vendar doli, da pojdeva naprej! Podrsaj se, hopsasa! Saj te ne bo zgrabil hudobni škrat za nos...«

Pritlikavec Brincelj se je še vedno obotavljal in se kar ni upal na strmo snežišče. A ker je Kocelj že postal resnično jezen in je vpil vedno huje, se je pa naposled odločil in je stopil na sneg. Zastavil je palico in se je boječe pognal naprej. Zdrknil je po snegu, tako naglo je zdrknil, da je kar zijal in lovil sapo. Hotel je zavrisniti na ves glas, pa ni mogel, ker ga je na vso moč dušilo. Že je pridrvel do sredine snežišča in že je mislil, da pojde vse lepo po sreči. A tedaj se mu je zvinila kriva prekla. Pritlikavec je omahnil, na levo stran ga je vrglo in je telebnil na trdi sneg. Krilil je z rokami, da bi se zadržal, a krilil je zaman in je zaman praskal po trdem snegu. Valil se je naprej po strmini — brez prestanka in kakor blisk. Pritrkljal se je do rušja in se je šele tam ustavil. Obležal je med grmovjem kakor mrtev in se ni ganil in tudi oči ni odprl.

Kocelj je stopil k njemu in se je nagnil nad njega. »Ali si še živ?« je zaklical. »Ali pa si nemara celó mrtev, ker niti pogledaš ne? — Povej, povej, Brinceljček! Veš, da bom vedel in me ne bo potem nič eč skrbelo...«

Počasi je odpiral Brincelj oči. Milo je trikrat zastokal in je lovil sapo kakor ribica, če jo vržeš na kopno. Usta je odprl in je zajavkal z bridkim glasom: »Oj, oj, Koceljček! Poglej in mi povej, če mi tiči v obrazu še moj lepi nosek! Rad umrjem, oj, rad — samo če vem, da je moj lepi nosek še živ...«

Kocelj je zamahnil z roko in je odgovoril: »O, Brinceljček, poslušaj me! Povem ti, da ni tako lahko smrekov storž razbiti. Zato pa tudi ni lahko, da si razbiješ svoj nos, ki je pač še trši in grši kot smrekov storž... Le primi se zanj! Pa boš videl, da je še vedno cel... Če pa se nočeš prijeti zanj, pa ga potipljem jaz, da bo joj — hopsasal!«

Pritlikavec Brincelj se je res potipal za nos. Ko je videl in spoznal, da je nos še cel, se je zadovoljno posmejal in je nadaljeval: »Oj, oj, cel je moj lepi nosek in ničesar se mu ni dogodilo pri hudem štrbunkanju... Koceljček, ljubi Koceljček! Daj, poglej, če še tiče na mojem lepem nosku krasna očalica! Poglej in povej, če so še cela!«

No, Jankovemu Koclju je že pohajala potrpežljivost. Zato pa je odgovoril, prav jezno odgovoril: »Rečem ti, Brinceljček, da zelena žaba visoko in daleč poskoči. Pa si niti nog ne obdrgne — tako poskoči zelena žaba — hopsasa... A tvoja očala so kakor zelena žaba, kadar se na vso moč napihne. Zato pa so ostala pri štrbunkanju cela in še vedno tiče na storžu, ki ga ti imenuješ nosek... A zdaj

mi je že zadosti javkanja. Vstani, da greva naprej! Saj se nisi prav nič pobil.«

Pritlikavec Brincelj je tarnal; vstajal je, vstajal in je govoril z jokavim glasom: »Kroti hudo krvco, Koceljček! Lepo te prosim! Oj ojmene, kako me vse bolil! Če si nisem polomil nog, pa sem si gotovo polomil roke. Ali pa brihtno glavico, da mi je ostal zdaj samo lepi nosek z očali.«

No, navsezadnje se je Brincelj vendarle skobacal na noge. Trikrat se je pretegnil in je še trikrat prav milo zajavkal. Potem pa je šel počasi za Kocljem, ki je bil že daleč in se je prerival skozi rušje. Rušje je kmalu prenehalo, in Kocelj se je bližal zelenemu jelovemu gozdu, ki se je širil po strmini navzdol in je prenehel šele v dolini Planici. Kocelj se je oddahnil, ko je došel do gozda. Poiskal je stezo, ki je držala skozi gozd in je bila ozka in slabo shojena. Sedel je na trato in se je zleknil, ker je bil od dolge hoje resnično že utrujen. Culico je vzel s hrbta in jo je podložil pod glavo. Seveda, najrajši bi bil zaspal; toda misel na mesto mu ni dala miru — tista lepa misel, da bo zdaj kmalu v mestu, kjer živé samo dobri ljudje, kjer bo kazal pritlikavca Brincelja kakor Bošnjak medveda Marka in bo v klobuček pobiral same zlate cekine. Hišo si zgradi v zagorski vasi; zanalašč jo zgradi, da bodo hudobni ljudje pihali od jeze in zavisti. Krivogledí stric iz Podkuž pa bo od togote tako obračal oči, da se mu popolnoma obrnejo in bodo gledale nazaj, namesto naprej.

Kocelj je mislil, lepe misli je mislil in se je veselil v svojem srcu. A iz teh misli ga je predramil sam pritlikavec. Prisopel je k njemu in se je vrgel ves spehan kraj njega na trato. — »Oj, Koceljček!« je govoril Brincelj. »Kako lepo počivaš! Saj je prav, da počivaš. Tudi jaz se malo zleknem, da si popravim polomljene ude in da malo po- božam svoj lepi nosek. Siromak, dosti straha in bolečin je moral prebiti od sinoči do zdajle. Čudo, da je še živ. Kdo drugi bi bil že davno mrtev. A moj lepi nosek je tudi hraber, da se ne ustraši niti Godčevega purančka, kadar ga pograbi najhujša krvca... Saj pravim — nosek, moj ljubi, lepi nosek! Kdo se more meriti s tabo?«

Tako je govoril pritlikavec Brincelj in je mehko gladil svoj dolgi, šilasti nos. Kocelj se je smejal in je obenem v mislih prešteval rumene cekine, ki jih bo v mestu prislužil s storžem, ki ga je Brincelj ime- noval nosek. Pa se je zaradi tega kar smejal sam pri sebi in niti odgo- varjal ni pritlikavcu. Ko se je tega naveličal, se je zagledal v divje snežnike, ki obkrožajo ozko, samotno dolino Planico. Tam zadaj je stal strašni Jalovec; strm je bil, visok in ves posut s srebrnim snegom, ki se je lepo lesketal v solnčnih žarkih. Kraj njega je samevala na levi strani navpična Mojstrovka, a na desni strani je bil vrh pri vrhu vse tja do ponosne, veličastne Ponce. A tam pod Ponco se je pri- čenjal samotni gozd, ki je segal prav do doline in zelenega polja.

Sredi polja se je pa svetila vasica; bele hišice so se svetile v zelenem solncu in so prijazno vabile k sebi.

»Oj, hopsasal!« je kar nenadoma izpregovoril Kocelj. »Tam doli so Rateče, in tam doli bova sedla na vlak, ki naju potegne naravnost v mesto. Ali vidiš vas tam doli? Brincelj, ali vidiš Rateče?«

»Vidim, vidim,« je odgovoril pritlikavec Brincelj. »Saj nimava daleč do tja... Oj, to mora biti lepo na vlaku! Še nikoli se nisem vozil z vlakom. A vendar vem, da mora biti krasno. Juhu, in v mestu bo lepo! Saj si rekel, da so v mestu samo dobri ljudje. To bodo gledali moj lepi nosek! In radi me bodo imeli, Koceljček! Zaradi mojega lepega noska me bodo imeli radi...«

»Seveda, zaradi tvojega storža te bodo imeli radi,« se je namuznil Kocelj sam pri sebi. »Zaradi tvojega noska bom jaz sezidal krasno hišo, da bo strmel sam divji birič in bo od jeze prelomil krivo sabljo... Seveda, zaradi tvojega noska!« — Posmejal se je na glas in je rekel pritlikavcu: »Ne boj se, Brinceljček! Tam onkraj v hudobni naši vasi pripovedujejo, da sem jaz bedast in kratke pameti. Pa naj govore, kar hočejo! Pokazal sem jim že davi, da moja pamet ni kar tako od muh. Zato ti pa rečem, da si bova v mestu prisluzila cekine in si bova sezidala v vasi krasno hišo. Živela bova potem kakor dva kralja iz devete dežele Kolovozije. Do smrti bova živela, ti rečem!«

»Oj, to je lepo, Koceljček!« je zavrisnil pritlikavec Brincelj od veselja. »Lepo govoriš, strašno lepo. Pa ti verjamem, ker si ti, Koceljček! Hišo bova imela, svojo lepo hišico. In se bova smejala vsem — tudi Vitrancu, ki je tako hudo razžalil moj lepi nosek... Ali ni res, Koceljček?«

»Dvakrat sem ti že rekel — hopsasal!« je odvrnil Kocelj. »Pa če bi ti bil rekel samo enkrat, bi bilo že zadosti, da mi moraš verjeti... No, nazadnje pa midva preveč klepečeva in lenuhariva. Kar vstaniva in pojdiva dalje, da prideva čim prej do vlaka. Slišal sem praviti, da vlak noče nikogar čakati.«

Pa sta res vstala in sta se napotila po ozki stezi v gluhi svet. Kocelj je šel naprej, a za njim je stopical pritlikavec in je bil ves vesel. Pozabil je na lakoto in je samo še mislil na krasoto mesta in na veliko hišo, ki jo bosta sezidala s Koceljem za cekine, ki si jih prisluzita v daljnem mestu. Potihoma je prižvižgaval in žal mu je bilo, da mu je sodnik Vitranec odvzel piščalko. O, tako lepo bi si zdaj zasviral nanjo, da bi Kocelj kar poskakoval!

(Dalje prihodnjič.)

